

שֵׁשׁ שְׁלֹמוֹת לְמַעַלָּה. אֶל הָאֲרֶזֶן
אֲשֶׁר אֲרָאָךְ - זֶה הַגּוֹף, שֶׁהוּא
תִּכְתֵּנִי.

וּבְדוֹגְמָא הַזֶּה הִיָּה נַח. זֶהוּ שְׁפָתוֹב
(שם ח) וַיִּשְׁלַח אֶת הַיּוֹנָה. וְהוֹצִיאֵנוּ
אֶת הַיּוֹנָה מִן הַתֵּבָה וְנִתְּנוּ אוֹתָהּ
בְּמַיִם. בְּדוֹגְמָא זֶה יֵצֵא לָהּ הַיּוֹנָה
מִתֵּבַת נַח, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם) וְלֹא
יִסְפָּה שׁוֹב אֵלָיו עוֹד.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כְּשֶׁנֶּחַ הִיָּה
בַּתֵּבָה, הִיָּה פּוֹחֵד שֶׁלֹּא יִזְכֹּר אוֹתוֹ
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְעוֹלָמִים.
וְכִיּוֹן שֶׁעָבְרוּ חֲטָאֵי הָעוֹלָם, אֲזַי
מַה כְּתוּב? וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נַח.

מְדַרְשׁ הַנְּעֻמָּה

רַבִּי פִּתַּח בְּפִסּוּק הַזֶּה, (שם ה)
מְצֹאֵנִי הַשְּׂמֵרִים הַסֹּכְבִים בְּעִיר
הַכּוֹנֵי פְּצַעוֹנֵי נְשָׂאוֹ אֶת רִדְדֵי
מַעְלֵי שְׂמֵרֵי הַחֲמוֹת. כְּמָה חֲבִיבָה
הִיא הַנְּשֻׂמָה הַנִּתְּוֹנָה מִתַּחַת פֶּסֶא
הַכְּבוֹד, מִמְּקוֹם הַקְּדוֹשׁ, מֵאַרְצוֹת
הַחַיִּים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קטו)
אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי ה' בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים.
וְלָמָּה קָרָא דָּוִד אַרְצוֹת הַחַיִּים,
וְכִי לְמַעַלָּה יֵשׁ אַרְצוֹת? אָמַר רַבִּי
יִצְחָק, לֹא אַרְצוֹת מִמֶּשׁ, וְלֹא עַל
דַּעַת שֶׁל אַרְצוֹת אָמַר אוֹתוֹ דָּוִד,
אֲלֹא לְשׁוֹן רִצּוֹי הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(יחזקאל ב) אַרְצָה אֲתַכֶּם. כְּלוֹמַר,
אָמַר דָּוִד, אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי ה' בְּמְקוֹם
אֲשֶׁר יִרְצוּ תַמִּיד הַצַּדִּיקִים,
הַנִּקְרָאִים חַיִּים, אֲשֶׁר רִצּוֹנָם
וְחִפְצָם לְלַכֵּת שְׂמָה. וּמִמְּקוֹם
הַקְּדוֹשׁ בָּאָה הַנְּשֻׂמָה לְהֵאִיר עַל
הַגּוֹף הָאֶפֶל, כְּדֵי לְהוֹלִיכוֹ בְּדֶרֶךְ
יִשְׂרָאֵל וְלַעֲבֹד עֲבוֹדָתוֹ וּרְצוֹן
בוֹרְאוֹ, לְבֹא לְמַחֵר וְלִטַּל שְׂכָרוֹ.
אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֲלֵמָּלֵא לֹא
הֵינְנוּ בְּעוֹלָם - נֹאָה לָנוּ, וְלֹא נִתֵּן
חֲשָׁבוֹן לְבַעַל הַפִּתְקָה. אַחַר כֵּן
אָמַר, חֲזוּתִי בֵּי.

יְאוֹת לָן, וְלֹא נִיְהֵב חוֹשְׁבְּנָא לְמֵאֲרִיָּה דְּפִתְקָא, לְבַתֵּר אָמַר, הַדְרִי בֵּי.

תְּרֵי זֵימְנֵי. אֲלֵא, פּוֹק מִן דִּירְתָךְ וּמִן גּוֹפְךָ,
וּמִן בֵּית אָבִיךָ, דְּאִית שְׁלָם דְּלַעֲלֵא. אֶל הָאֲרֶזֶן
אֲשֶׁר אֲרָאָךְ, דָּא גּוֹפָא, דְּאִיהִי תִיכְתֵּנִי נַח.

וּבְדוֹגְמָא דָּא הִוָּה נַח, הִדָּא הוּא דְּכַתִּיב, וַיִּשְׁלַח
אֶת הַיּוֹנָה. וְאֶפִּיקוּ לָהּ לַיּוֹנָה מִן
תֵּיבּוֹתָא, וַיִּהְיֶה לָּהּ בְּמַיִם. בְּדוֹגְמָא דָּא נִפְקָא
לָהּ יוֹנָה מִן תֵּיבּוֹתָא דְנַח, כְּמָה דְּאִתְּ אָמַר וְלֹא
יִסְפָּה שׁוֹב אֵלָיו עוֹד.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, נַח כַּד הִוָּה בְּתֵיבּוֹתָא, הִוָּה
דְּחִיל דְּלֹא יִדְפֹר לִיהַּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
לְעוֹלָמִין, וְכִיּוֹן דְּאִתְּעָבְרוּ חוֹבֵי עֲלָמָא, כְּדִין
מַה כְּתוּב וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נַח.

מְדַרְשׁ הַנְּעֻלָּה

רַבִּי פִּתַּח בְּהַאי קָרָא, מְצֹאֵנִי הַשְּׂמֵרִים הַסֹּכְבִים
בְּעִיר הַכּוֹנֵי פְּצַעוֹנֵי נְשָׂאוֹ אֶת רִדְדֵי מַעְלֵי
שְׂמֵרֵי הַחֲמוֹת. כְּמָה חֲבִיבָה הִיא הַנְּשֻׂמָה,
הַנִּתְּוֹנָה מִתַּחַת פֶּסֶא הַכְּבוֹד, מִמְּקוֹם הַקְּדוֹשׁ,
מֵאַרְצוֹת הַחַיִּים, כְּמָה דְּאִתְּ אָמַר (תהלים קטז ט)
אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי ה' בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים.

וְלָמָּה קָרָא דָּוִד אַרְצוֹת הַחַיִּים, וְכִי לְמַעַלָּה
יֵשׁ אַרְצוֹת. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לֹא אַרְצוֹת
מִמֶּשׁ, וְלֹא אַדְעֵתָא דְאַרְצוֹת אָמַר דָּוִד, אֲלֵא
לְשׁוֹן רִצּוֹי הוּא, כְּמָה דְּאִתְּ אָמַר (יחזקאל כ מא)
אַרְצָה אֲתַכֶּם. כְּלוֹמַר, אָמַר דָּוִד, אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי
ה', בְּמְקוֹם אֲשֶׁר יִרְצוּ תַמִּיד הַצַּדִּיקִים,
הַנִּקְרָאִים חַיִּים, אֲשֶׁר רִצּוֹנָם וְחִפְצָם לְלַכֵּת
שְׂמָה. וּמִמְּקוֹם הַקְּדוֹשׁ, בָּאָה הַנְּשֻׂמָה לְהֵאִיר
עַל הַגּוֹף הָאֶפֶל, כְּדֵי לְהוֹלִיכוֹ בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל,
וְלַעֲבֹד עֲבוֹדָתוֹ וּרְצוֹן בוֹרְאוֹ, לְבֹא לְמַחֵר
וְלִיטוֹל שְׂכָרוֹ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֲלֵמָּלֵי לֹא הוֹינָא בְּעֲלָמָא
יְאוֹת לָן, וְלֹא נִיְהֵב חוֹשְׁבְּנָא לְמֵאֲרִיָּה דְּפִתְקָא, לְבַתֵּר אָמַר, הַדְרִי בֵּי.

בא ורָאָה מַה פְּתוּב בְּאָדָם, (בראשית ב) לא טוב היות האדם לבדו אֶעֱשֶׂה לוֹ עֶזְרָא כְּנֶגְדּוֹ. אָמַר רַבִּי, זוֹ הִיא הַנְּשֻׁמָּה שֶׁהִיא אֶצְלוֹ עֶזְרָא לְהוֹלִיכּוֹ בְּדַרְכֵי קוֹנוֹ. וְהִינוּ מִה שֶׁשָּׂנִינוּ, הֵבֵא לְטַהַר מְסִיעֵין אוֹתוֹ. שָׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ, כְּשֶׁהָאָדָם הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי קוֹנוֹ, הַרְבֵּה שֶׁמְסִיעִים לוֹ. נִשְׁמָתוֹ מְסִיעֵת אוֹתוֹ, מְלָאכֵי הַשָּׁרֵת מְסִיעִים אוֹתוֹ, שְׂכִינְתּוֹ שֶׁל מְקוֹם מְסִיעֵת אוֹתוֹ, וְכֵלָם מְכַרְזִים לְפָנָיו וְאוֹמְרִים (משלי ד, יב) בְּלִכְתָּךְ לֹא יֵצֵר צַעֲדֶךָ וְאִם תִּרְוֹץ לֹא תִכְשַׁל. רַבִּי נִתַּן אוֹמֵר, נִשְׁמָתְךָ שֶׁל צַדִּיקִים מְסִיעֵת אוֹתוֹ.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסִי חֲמוּי הָיוּ הוֹלְכִים מֵאוֹשָׁא לְלוֹד. אָמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי אֶלְעָזָר: אֶפְשָׁר שֶׁשִּׁמְעֵת מֵאֲבִיךָ מַה זֶה שֶׁכְּתוּב (בראשית לב, ב) וַיַּעֲקֹב הֵלֶךְ לְדֶרֶכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בּוֹ מְלָאכֵי אֱלֹהִים? אָמַר לוֹ: כִּי נִשְׁמַע לִי מֵאֲבָא, אוֹתָם שֶׁהָיוּ הַמְּלָאכִים שְׁלוּוֹ אוֹתוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה מֵאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל. אָמַר לוֹ: מִי הֵם? אָמַר לוֹ: לֹא יָדַעְתִּי. אָמַר לוֹ: נֵאֵה לָכֶם הַצַּדִּיקִים, שֶׁדָּבַר פִּיכֶם כְּכֹתֵר הַמְּלָכוֹת, בְּרֵאשׁ הַמֶּלֶךְ.

בְּעוֹד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, הִגִּיעוּ לְמַעְרַת לוֹד. שָׁמְעוּ אוֹתוֹ הַקּוֹל שֶׁאוֹמֵר: שְׁנֵי גּוֹזְלֵי הָאֵילָת עָשׂוּ לְפָנָי אֶת הַרְצוֹן שְׁנוּחַ לִי, וְהֵם הָיוּ הַמְּרַכְּבָה הַקְּדוּשָׁה שֶׁפָּגַשׁ יַעֲקֹב לְפָנָיו. הִתְרַגַּשׁ רַבִּי אֶלְעָזָר וְהִצְטַעַר בְּנַפְשׁוֹ וְאָמַר: רַבּוֹן הָעוֹלָם - כִּי דָרְכּוֹ, טוֹב לָנוּ שֶׁלֹּא נִשְׁמַע, שֶׁמַּעְתִּי וְלֹא יָדַעְתִּי.

הִתְרַחַשׁ לוֹ גַּם וְשָׁמַע אוֹתוֹ הַקּוֹל שֶׁאוֹמֵר: אֲבָרְהָם וַיִּצְחָק הָיוּ. נִפְלַע עַל פָּנָיו, וְרָאָה אֶת דִּיוֹקָן אָבִיו. אָמַר לוֹ: אָנִי שְׂאֵלְתִי, וְהִשִּׁיבוּנִי שֶׁאֲבָרְהָם וַיִּצְחָק הָיוּ שֶׁפָּגַעוּ בִיעֲקֹב כִּאֲשֶׁר נִצּוֹל מִלְּבָן.

תָּא חֲזִי, מַה פְּתִיב בְּאָדָם, (בראשית ב יח) לֹא טוֹב הָיִית הָאָדָם לְבִדּוֹ אֶעֱשֶׂה לוֹ עֶזְרָא כְּנֶגְדּוֹ. אָמַר רַבִּי, זוֹ הִיא הַנְּשֻׁמָּה שֶׁהִיא אֶצְלוֹ עֶזְרָא, לְהוֹלִיכּוֹ בְּדַרְכֵי קוֹנוֹ. וְהִינוּ דִּתְנִן בָּא לִיטְהַר מְסִיעֵין אוֹתוֹ. תָּנוּ רַבָּנָן, כְּשֶׁהָאָדָם הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי קוֹנוֹ, הַרְבֵּה מְסִיעֵין אוֹתוֹ. נִשְׁמָתוֹ מְסִיעֵת אוֹתוֹ. מְלָאכֵי הַשָּׁרֵת מְסִיעֵין אוֹתוֹ. שְׂכִינְתּוֹ שֶׁל מְקוֹם מְסִיעֵת אוֹתוֹ. וְכֵלָם מְכַרְזִין לְפָנָיו וְאוֹמְרִים, (משלי ד יב) בְּלִכְתָּךְ לֹא יֵצֵר צַעֲדֶךָ וְאִם תִּרְוֹץ לֹא תִכְשַׁל. רַבִּי נִתַּן אוֹמֵר, נִשְׁמָתְךָ שֶׁל צַדִּיקִים מְסִיעֵין אוֹתוֹ.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסִי חֲמוּי, הָיוּ אֶזְלוֹ מֵאוֹשָׁא לְלוֹד. אָמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי אֶלְעָזָר, אֶפְשָׁר דְּשִׁמְעֵת מֵאֲבִיךָ, מֵאִי דְכְּתִיב, (בראשית לב ב) וַיַּעֲקֹב הֵלֶךְ לְדֶרֶכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בּוֹ מְלָאכֵי אֱלֹהִים. אָמַר לִיה הָכִי שְׁמִיעַ לִי מֵאֲבָא, אֵינּוֹן הָיוּ מְלָאכִים דְּאוֹזְפוּהוּ בְּקַדְמִין מֵאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל. אָמַר לִיה, מָאֵן אֵינּוֹן. אָמַר לִיה לֹא יָדַעְנָא. אָמַר לִיה, יָאוּת לְכוּן צַדִּיקָא, מְלָה דְּפוּמְכוּן כְּכֹתָרָא דְּמְלָכוֹתָא, בְּרִישָׁא דְּמְלָכָא.

עַד דְּהָיוּ אֶזְלֵי מְטוֹ לְמַעְרַתָא דְלוֹד, שָׁמְעוּ הֵהוּא קְלָא דְאָמַר, תִּרְוִין עוֹזְלִין דְּאֵיילָתָא, עֲבָדוּ קְדָמִי רַעוּתָא דְנִיחָא לִי, וְאֵינּוֹן הָיוּ מְשַׁרְיִיתָא קְדִישָׁא, דְּעַרְעַע יַעֲקֹב קַמִּיה. אִתְרַגַּישׁ רַבִּי אֶלְעָזָר, וְאַצְטַעַר בְּנַפְשֵׁיה, וְאָמַר, מְאָרִיָּה דְעֵלְמָא, כִּי אוֹרְחוּי, טַב לָן דְּלֹא נִשְׁמַע, שֶׁמַּעְנָא וְלֹא יָדַעְנָא.

אִתְרַחִישׁ לִיה נִיפָא, וְשָׁמַע הֵהוּא קְלָא דְאָמַר, אֲבָרְהָם וַיִּצְחָק הָיוּ. נִפְלַע עַל אַנְפוּי, וְחָמָא דִּיוֹקָנָא דְאָבִיו, אָמַר לִיה, אָנָּא שְׂאֵילָנָא, וְאַתִּיבוּנָא, דְּאֲבָרְהָם וַיִּצְחָק הָיוּ, דְּעַרְעַע לִיעֲקֹב, כִּד אִשְׁתִּיזִיב מִלְּבָן.

אמר ליה, ברי, פויק פיקתך, וסב סיבתך, דפום ממלל רברבן הוא. ולא דא הוא בלחודוהי, אלא לכל צדיקא, נשמתהון דצדיקיא מערען קדמוהי לשזכותיה. ואינון מלאכיא קדישי עילאי.

והא חזי, יצחק קיים הוה בההיא שעתא, אבל נשמתיה קדישא אתנסיבת בכורסי יקרא דמאריה, פד אתעקד על גבי מדבחא, ומכדין אסתיומו עינוי מלמחזי. והינו דכתיב, (שם לא מ) ופחד יצחק היה לי.

אמר ליה מה אנן תמן. אמר ליה, אנא ואת מלאכי עילאה, לאשתעשעא במשיחא מלפא דדוד. קם, עד דהוה קם, חמא חמוהי דאנפוי נהירין פשמשא.

אמר ליה חמוי, מלה חדתא שמעת, או בנהירו יקרא זיוא דמשה אסתבלת. אמר ליה לא. אלא זכאין אינון צדיקיא, דנטרין להון משרייתי קדישי עילאי, שנאמר (תהלים צא יא) פ"י מלאכיו יצוה ל"ך לשמרך בכל דרכיך.

אמר רבי יהודה, עשה הקדוש ברוך הוא ירושלים למעלה, כנגד ירושלים של מטה. ונשבע שלא שיבאו ישראל בירושלים של מטה. שנאמר, (הושע יא ט) בקרבך קדוש ולא אבוא בעיר.

ושבע פתות של מלאכי השרת אותם סביב, ועל כל פתח ופתח פתות של מלאכי השרת. והם הפתחים הנקראים שערי צדק. ואלו הם הפתחים, המכוונים להפנס שם נפשות הצדיקים. ודוד המלך עליו השלום נכסף להם, שנאמר (תהלים קיח יט כ) פתחו לי שערי צדק אבא בם אודה יה, זה השער לה' צדיקים יבואו בו.

אמר לו, בני, תוציא הפתקה שלך, וקח דברי אביך הזקן, שפה מדבר גדולות הוא. ולא זה בלבד, אלא לכל צדיק נשמות הצדיקים נפגשים לפניו להצילו, והם המלאכים הקדושים העליונים.

ובא ראה, יצחק היה קים באותה שעה, אבל הנשמה הקדושה נלקחה בכסא כבוד של אדונו, כשנעקד על גבי המזבח, ומאז נסתמו עיני מלאאות, והינו מה שכתוב (שם לא) ופחד יצחק היה לי.

אמר לו: מה אנו שם? אמר לו: אני ואתה מלאכי עליון להשתעשע עם המלך המשיח של דוד. קם. בעוד שקם, ראה חמוי שפניו מאירים כמו השמש. אמר לו חמוי: דבר חדש שמעת, או שבאור כבוד הזיו של משה הסתבלת? אמר לו: לא, אלא אשרי הם הצדיקים ששומרים אותם מחנות קדושים עליונים, שנאמר (תהלים צא) פ"י מלאכיו יצוה ל"ך לשמרך בכל דרכיך. אמר רבי יהודה, עשה הקדוש ברוך הוא ירושלים למעלה כנגד ירושלים של מטה, ונשבע שלא יבאו ישראל בירושלים של מטה, שנאמר (הושע יא) בקרבך קדוש ולא אבוא בעיר.

ושבע פתות של מלאכי השרת אותם סביב, ועל כל פתח ופתח פתות של מלאכי השרת, והם הפתחים הנקראים שערי צדק, ואלו הם הפתחים המכוונים להפנס שם נפשות הצדיקים. ודוד המלך, עליו השלום, נכסף להם, שנאמר (תהלים קיח) פתחו לי שערי צדק אבא בם אודה יה, זה השער לה' צדיקים יבואו בו.